

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गिरीश चन्द्र लाल
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्द कुमार उपाध्याय
फैसला

०७०-CR-०१८२

जिल्ला सुनसरी इटहरी नगरपालिका वडा नं. ८ घर भै हाल क्षेत्रीय कारागार
कार्यालय झुम्का सुनसरीमा कैदमा रहेको समसाद अंसारी

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

जितेन्द्र साहको जाहेरीले नेपाल सरकार

प्रत्यर्थी
वादी

०७०-CR-०६२१

जिल्ला सर्लाही मलंगवा नगरपालिका वडा नं. ५ घर भै जिल्ला सुनसरी इटहरी
नगरपालिका वडा नं. १ मा बस्ने हाल क्षेत्रीय कारागार कार्यालय झुम्का
सुनसरीमा कैदमा रहेको नुरसेद मिकरानी

पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

जितेन्द्र शाहको जाहेरीले नेपाल सरकार

प्रत्यर्थी
वादी

मुद्दा :- कर्तव्य ज्यान ।

शुरु तहमा फैसला गर्ने अदालत :- सुनसरी जिल्ला अदालत

शुरु फैसला गर्ने न्यायाधीश :- मा. न्या. श्री लक्ष्मीकृष्ण श्रेष्ठ

शुरु फैसला मिति :- २०६८।३।२७।२

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने :- माननीय मुख्य न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली

माननीय न्यायाधीश श्री गिरिराज पौड्याल

पुनरावेदन अदालत, विराटनगर ।

फैसला मिति :- २०६९।९।१२।५

न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) बमोजिम यस अदालतमा पुनरावेदन पत्र दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यसप्रकार छ :

जिल्ला सुनसरी, इटहरी नगरपालिका-१ स्थित टेंग्रा खोलाको पानी भित्र नवीन कुमारको लाशको पछाडि ढाडको बायातर्फ कोखामा ३ इन्च लम्बाई २ इन्च चौडाइ र सो भन्दा ३ इन्च माथि पनि ३ इन्च लम्बाई २^१/_२ इन्च चौडाइ धारिलो हतियारले काटेको घाउहरु रहेको, घाँटीको पछाडिको भागमा काटेका चोटहरु रही नाक मुखवाट रगत बगेको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल/लाश जाँच मुचुल्का ।

मिति २०६७/७/२५ का दिन बेलुकी मेरो भाई नवीनकुमार साहलाई पूर्व रिसइविको कारणवाट नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले कुटपिट गरी धारिलो हतियारले शरीरको विभिन्न स्थानमा काटी कर्तव्य गरी मारेर टेंग्रा खोलाको पानीमा लाश मिल्काएको कुरा प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले म जाहेरवालाको साथी भुवन खत्रीलाई फोन गरेर जानकारी गराएको हुँदा निज प्रतिवादीहरुलाई पक्राउ गरी आवश्यक कारवाही गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जितेन्द्र साहको मिति २०६७।७।२६ को जाहेरी दरखास्त ।

इटहरी-१ स्थित हाइवे मोटरसाइकल वर्कसप भित्र कोठामा रहेको खाटको विस्तराको सिरान मुनि कालो रुमालले बेरेर राखेको अवस्थामा नवीनकुमार साहको हत्यामा प्रयोग भएको खुकुरी समसाद अन्सारी समेतले देखाएको स्थानवाट बरामद गरेको भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०६७।७।२६ को बरामदी मुचुल्का ।

प्रतिवादीहरु नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीलाई पक्राउ गर्दा वारदातमा प्रयोग भएको खुकुरी मोटर साइकल वर्कसपमा राखेको भनी बताए मुताविकको स्थानवाट खुकुरी फेला परेकाले प्रतिवादी उपर कारवाही गरिपाउँ भन्ने व्यहोराको प्र.ना.नि. विनोद श्रेष्ठको प्रतिवेदन ।

प्रतिवादी नुरसेद मिकरानी मेरो मोटरसाइकल वर्कसपमा काम गरी सोही कोठामा बस्दै आएका थिए । निज लगायत समसाद अन्सारीसमेत भै मिति २०६७/७/२५ गते नविनकुमार साहलाई खुकुरी प्रहार गरी हत्या गरेको कुरा भोलिपल्ट जानकारी पाएको र वारदातमा प्रयोग गरेको खुकुरी निज सुत्ने कोठावाट फेला परेको हो, पूर्व रिसइवीको कारण नविनकुमार साहलाई हत्या गरेको भन्ने सुनी थाहा पाएको हुँ भन्ने व्यहोराको दिलकुमार लिम्बुले अनुसन्धानको क्रममा गरेको कागज ।

नविनकुमार साहले पहिलादेखि नै ग्यारेजमा आई हामीहरुसँग पैसा माग्ने, धाकधम्की दिने, कुटपिट गर्ने जस्ता कार्य गर्दै आएकोले निजसँग हाम्रो रिसइवी थियो । मिति २०६७/७/२५ गते बेलुकी समसाद अन्सारी र मैले सल्लाह गरी मार्ने कुरामा सहमत भई मेरो कोठामा भएको खुकुरी बोकी निजलाई खोज्दै जाँदा पूर्व टेम्पो स्टेण्डमा फेला पारेको र सो दिन पनि निजले गाली गरेको हुँदा निज घर जाने बेलामा हामीहरुले पिछ्छा गर्दै गई टेम्पो खोला नजिक सुनसान र एकान्त स्थल भएकोले घेराउ गरी पहिला लात्ती र मुड्कीले हिकोई टेम्पो खोलाको पानी भित्र पुर्‍याई पहिला मैले खुकुरीले घाटीको पछाडि र कोखामा हानेको हुँ, सो पछि सोही खुकुरीले समसाद अन्सारीले पनि काटेका हुन् । निजको मृत्यु भए पछि हामीहरु कोठामा आई खुकुरी लुकाई राखेकोमा पछि उक्त खुकुरी समेत बरामद भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको नुरसेद मिकरानीले अनुसन्धान अधिकृत समक्ष गरेको बयान ।

नविनकुमार साहले म र मेरो साथी नुरसेद मिकरानीलाई ग्यारेजमा आई पैसा माग्ने नदिएमा गालि गर्ने र कुटपीट गर्ने गरेकोले हामी दुवै जना मिलि आज भेट भयो भने निजलाई माेरर मिल्काई दिनुपर्छ भनी सल्लाह भई खुकुरी बोकी निज नविनकुमारको खोजतलास गर्दा पूर्व टेम्पो स्टेण्डमा भेट्दा निजले हामीहरुलाई गाली गलौज गरेको, हामीहरु पर्खी निज घर जाँदाको अवस्थामा पिछ्छा गर्दै गई टेम्पो खोला नजिक सुनसान र एकान्त स्थलमा निजलाई घेराउ गरी लात्ती मुक्काले कुटपिट गर्दै खोलामा लगी नुरसेदले २ पटक खुकुरी प्रहार गरे, सो पछि मैले खुकुरी खोसी निज उपर १ पटक कोखा नजिक पेटमा प्रहार गरेको हुँ भन्ने समेत व्यहोराको समसाद अन्सारीले अनुसन्धान अधिकृत समक्ष गरेको बयान ।

मिति २०६७/७/२५ का राती नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले अग्रिम रिसइवीको कारण नवीनकुमार साहलाई धारिलो हतियार प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारी खोलामा फालेको अवस्थामा लाश फेला परेको हो भन्ने समेत व्यहोराको विजय तामाङ्ग समेतले लेखाई दिएको वस्तुस्थिति मुचुल्का ।

पूर्व रिसइविका कारण प्रतिवादीहरु नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले धारिलो हतियार प्रहार गरी कर्तव्य गरी हत्या गरेकोले निजहरुलाई कारवाही गरी पाउँ भनी जोगेन्द्र साहले अनुसन्धानको क्रममा गरेको कागज ।

मिति २०६७/७/२५ गते राती प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले मोवाइलमा फोन गरी नविनकुमार साहलाई खुकुरीले काटी टेम्पो खोलामा मिल्काई दियौं भनी फोन गरेका र भोलिपल्ट निज मृतकको लाश फेला परेको हो, निज नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले समसाद अन्सारी विरुद्ध नेपाल सरकार /नुरसेद मिकरानी विरुद्ध नेपाल सरकार मुद्दा: कर्तव्य ज्यान, ०७०-CR-०१८२/०७०-CR-०६२१ पृष्ठ ११ को ३

धारिलो हतियार प्रहार गरी नविनकुमार साहको कर्तव्य गरेका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको भुवन खत्रीको कागज ।

निवनकुमार साहको शरीरमा धारिलो हतियारले काटेको विभिन्न घाउहरू रहेको र Cause of death is due to hemorrhagic shock as a result of sharp injury to the body भन्ने समेत व्यहोराको शव परीक्षण प्रतिवेदन ।

निवनकुमार साहले कहिले काहि पैसा माग्ने गाली गलौज गर्ने गरेको विषयमा पूर्व रिसईवी राखी मिति २०६७।७।२५ का दिन प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले नविन कुमार साहलाई मार्ने सल्लाह गरी योजना बनाई धारिलो हतियार खुकुरी बोकी खोज्दै जादा पूर्व टेम्पोस्टेण्ड नजिक फेला पारी दुबै प्रतिवादीहरूले पिछ्छा गर्दै टेंग्रा खोला निर सुनसान र एकान्त स्थलमा घेराउमा पारी कुटपिट गरी जोखिमी हतियार खुकुरीले पटक पटक प्रहार गरी कर्तव्य गरी मारेको पुष्टि हुन आएकोले प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अंसारीको उपरोक्त कार्य मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धीको महलको १ र १३(१) नं. को वर्खिलाप कसूर गरेको देखिँदा ऐ.को १३(१) नं. बमोजिम सजाय गरिपाउ भन्ने समेत व्यहोराको अभियोग दावी ।

म १४ वर्षको भएँ । अभियोग दावी बमोजिम नविन कुमार साहलाई कर्तव्य गरी मारेको होइन । अनुसन्धान अधिकारी समक्षको बयान प्रहरीले कुटपिट गरी सहीछाप गराएका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले सुनसरी जिल्ला अदालतमा गरेको बयान ।

म १४ वर्षको भएँ । नविन कुमार साहलाई धारिलो हतियार प्रहार गरी मारेको होइन । प्रहरीले पैतालामा पाइपले हानी बयान कागजमा सहीछाप गराएका हुन् । मैले कसूर नगरेकाले सजाय हुनुपर्ने होइन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी समसाद अन्सारीले सुनसरी जिल्ला अदालतमा गरेको बयान ।

तत्काल प्राप्त प्रमाणहरूबाट यी प्रतिवादीहरू निर्दोष रहेछन् भन्न सकिने अवस्था नभएकोले मुलुकी ऐन अ.व. ११८ को देहाय २ को अवस्था विद्यमान भएबाट पछि थप प्रमाणबाट ठहरे बमोजिम हुने नै हुँदा हाल पूर्पक्षका लागि प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीलाई थुनामा राख्नु भन्ने समेत व्यहोराको सुनसरी जिल्ला अदालतबाट भएको भएको आदेश ।

प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अंसारीले मेरो छोरा नविनलाई धारिलो हतियार प्रहार गरी मारेका हुन भन्ने समेत व्यहोराको घटना विवरण कागजका जोगेन्द्र साहले सुनसरी जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र।

मेरो भाई नविन साहलाई मिति २०६७।७।२५ का दिन बेलुका तिर प्रतिवादीहरू समसाद अंसारी र नुरसेद मिकरानी भई कर्तव्य गरी मारी इटहरी नगरपालिका वडा नं. ८ स्थित टेंग्रा खोलामा फालेका हुन भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला जितेन्द्र साहले सुनसरी जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र।

जाहेरवालाले आफ्नो जाहेरी व्यहोरा खम्विर हुने गरी अदालतमा बकपत्र गरेको, हत्यामा प्रयोग भएको खुकुरी बरामद भएको, दिलकुमार लिम्बुले प्रतिवादीहरूलाई किटान गरी लेखाइ दिएको कागज, जोगेन्द्र साहले मौकामा गरी दिएको घटना विवरण कागज, नविन साहको शव परीक्षण प्रतिवेदन समेतका आधार कारणबाट प्रतिवादीहरूले धारिलो हतियारसमेतले काटी खोलामा फाली दिएको पुष्टि भएको छ। प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अंसारीले अभियोग दावी बमोजिमको कसूर गरेको देखिन आएको मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धीको महलको १३(१) नं.बमोजिम निजहरूलाई सर्वस्व सहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको सुनसरी जिल्ला अदालतको मिति २०६८/३/२७ को फैसला ।

मेरो जन्म मिति २०५२/१२/१२ हो। सो बमोजिम म १४ वर्षको भएको सप्रमाण जिकीर लिएको अवस्थामा मेरो हकमा बालबालिका ऐन, २०४८ लागू हुने हो। जाहेरी दरखास्त शंका र विश्वासको भरमा पर्न आएको देखिन्छ । मौकामा कागज गर्ने दिलबहादुर लिम्बुले अदालतमा आई बकपत्र नगरेको हुँदा निजको भनाई प्रमाणमा लिन मिल्दैन। हत्यामा प्रयोग भएको भनिएको खुकुरीको बरामदी मुचुल्काका मानिसहरू अदालतमा उपस्थित भएर बकपत्र नगरेकोले प्रमाणमा लिन मिल्दैन । म उपरको अभियोग दावी मिसिल संलग्न प्रमाणबाट शंका रहित तवरले पुष्टि हुन सकेको छैन । मौकामा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष यातना दिई बयान गराएको र सहीछाप गराएको अवस्था समेत हुँदा मिसिल संलग्न प्रमाणको समुचित मूल्याङ्कन नै नगरी शुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा उल्टी गरी अभियोग दावीबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी समसाद अंसारीले पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा गरेको पुनरावेदन ।

मौकामा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष आरोपित कसूरमा साबित रही बयान गरेको भन्ने आधारमा कसूर गरेको भन्न मिल्दैन । प्रहरीमा भएको बयान मलाई कुटपीट गरी गराएको समसाद अंसारी विरुद्ध नेपाल सरकार /नुरसेद मिकरानी विरुद्ध नेपाल सरकार मुद्दा: कर्तव्य ज्यान, ०७०-CR-०१८२/०७०-CR-०६२१ पृष्ठ ११ को ५

हो । जाहेरवालाले अदालतमा आई गरेको बकपत्रबाट पनि आरोपित कसूर पुष्टि हुन सकेको छैन । प्रतिवादीले आफ्ना साक्षी प्रमाण नदेखाएको भन्ने आधारमा फैसला भएको र फौजदारी मुद्दामा प्रतिवादी उपरको कसूर प्रमाणित गर्ने भार वादीको हुने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था हुँदा सो बमोजिम म उपरको कसूर स्थापित हुन नसकेको अवस्थामा शुरु जिल्ला अदालतले आरोपित कसूरमा सजाय गर्ने गरेको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको हुँदा उल्टी गरी आरोपित कसूरबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले पुनरावेदन अदालत विराटनगरमा गरेको पुनरावेदन ।

पुनरावेदक प्रतिवादी नुरसेद मिकरानी तथा समसाद अन्सारी दुवैले अदालतमा बयान गर्दा आफ्नो उमेर १४ वर्षको भनी व्यहोरा उल्लेख गरेकोले सो तर्फ विवेचना नगरी शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८/३/२७ मा भएको फैसला फरक पर्न सक्ने देखिएकाले मुलुकी ऐन, अ.व.२०२ नं.को प्रयोजनार्थ पुनरावेदन सरकारी वकील कार्यालय, विराटनगरलाई जानकारी दिई पेश गर्नु भनी पुनरावेदन अदालत विराटनगरको आदेश ।

प्रतिवादी नुरसेद मिकरानी तथा समसाद अन्सारीले अदालत समक्ष बयान गर्दा निजहरुको उमेर १४ वर्ष भनी जिकिर लिएको देखिएबाट अभियोगपत्रमा र बयानमा प्रतिवादीहरुको उमेरमा विवाद उत्पन्न भएको देखिएकोले निज प्रतिवादीद्वयलाई सशरीर उपस्थित गराई वि.पि.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरान मार्फत निजहरुको उमेर खुलाउन लगाउनु र प्रतिवादीहरुले बयानमा उल्लेख गरेका जन्मदर्ता प्रमाणपत्रको सक्कलै रजिष्टर उक्त प्रमाणपत्र जारी गर्ने निकायबाट झिकाउनु भनी पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।२।२३ को आदेश ।

पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।२।२३ को आदेशानुसार प्रतिवादीहरुको उमेर सम्बन्धमा वि.पि.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरानमा परीक्षण हुँदा प्रतिवादी समसाद अंसारीको उमेर १९ देखि २० वर्षको तथा प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीको उमेर १८ देखि १९ वर्ष देखिएको भन्ने सो प्रतिष्ठानको मिति २०५९।६।११ को प्रतिवेदन ।

यी प्रतिवादीहरुले आफ्नो जिकीरलाई पुष्टि हुने गरी आफ्ना साक्षी उपस्थित गराई बकपत्र गराउन नसकेको र अन्य सबूद प्रमाण समेत देखाउन सकेको पाइदैन । यी प्रतिवादीहरुले हामीहरुले पूर्व रिसइवीका कारण मृतक नवीनकुमार साहलाई मार्ने योजना बनाई पिछ्छा गर्दै गई एकान्तस्थलमा निजलाई घेराउ गरी लात्ती मुक्काले कुटपिट गर्दै खोलामा लगी खुकुरी प्रहार गरी मारेका हौं भनी मौकामा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष बयान गरेको,

प्रतिवादीहरूले देखाएको स्थानबाट नै खुकुरी बरामद भएको देखिन्छ । वारदात घटे पश्चात प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले नवीन साहलाई खुकुरीले काटी टेंग्रा खोलामा मिल्काई दियौं भनी आफूलाई फोन गरी जानकारी दिएका थिए भनी मौकामा अनुसन्धान अधिकारी समक्ष भुवन खत्रीले गरेको कागज, विजय तामाङ्ग समेतले लेखाई दिएको वस्तुस्थिति मुचुल्का, पूर्व रिसइवीका कारण प्रतिवादीहरूले मृतकलाई मारेको हुन सक्छ भनी दिलकुमार लिम्बुले कागज गरी दिएको र जाहेरवालाले जाहेरी व्यहोरालाई समर्थन हुने गरी अदालतमा आई वकपत्र गरिदिएको आधार प्रमाण समेतबाट वारदात घटाउनमा यी प्रतिवादीहरूको संलग्नता रहे भएको नै देखिन आयो । वि.पि.कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, धरानबाट यी प्रतिवादीहरूको उमेर सम्बन्धमा परीक्षण भई आएको प्रतिवेदनबाट वारदात मिति २०६७/७/२५ मा यी प्रतिवादीहरू १६ वर्ष भन्दा कम उमेरका हुन् भन्ने देखिन नआएकाले प्रतिवादीहरूको उक्त जिकीर मनासिव देखिन आएन । प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी तथा समसाद अन्सारीलाई अभियोग दावी बमोजिमको कसूरमा मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं.बमोजिम सर्वस्व सहित जन्मकैद हुने ठहर्‍याई शुरु सुनसरी जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला सदर हुने ठहर्‍याई पुनरावेदन अदालत विराटनगरबाट मिति २०६९।९।१२ मा भएको फैसला ।

मृतकको दाजु जितेन्द्र साहले प्रतिवादीहरूले भाइलाई मारेको कुरा साथी भुवन खत्रीले भनेको आधारबाट जाहेरवालाले दिएको जाहेरी दरखास्त र अदालत समक्ष वकपत्र गरेको देखिन्छ । निज भुवन खत्रीले सो कुरा अदालतमा उपस्थित भै वकपत्र गर्न सकेको छैन । अरूले भनेको आधारमा दिएको जाहेरी दरखास्त र अदालतमा आई गरेको जाहेरवालाको वकपत्रलाई प्रमाणमा ग्रहण गर्न मिल्दैन । अनुसन्धान अधिकारी समक्ष कागज गर्ने भुवन खत्री, वस्तुस्थिति मुचुल्कामा बस्ने विजय तामाङ्ग, दिलकुमार लिम्बु समेतका व्यक्तिहरूले सुनको भरमा मलाई दोषारोपण गरी कागज गरे पनि निजहरू अदालत समक्ष उपस्थित भै वकपत्र गर्न सकेको छैन । म पुनरावेदक प्रतिवादीको जन्म मिति २०५२।१२।१२ मा भएको हो भन्ने जन्मदर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि मिसिल सामेल छ । सो जन्मदर्ता प्रमाणपत्रको आधारमा घटना भएको भनिएको मिति २०६७।७।२५ मा मेरो उमेर १४ वर्ष ७ महिना १३ दिन रहेको देखिन्छ । प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १५ ले गरेको व्यवस्था अनुसार प्रमाणमा ग्रहण हुने जन्मदर्ताको प्रमाणपत्रलाई प्रमाणमा ग्रहण गरिएको छैन । म पुनरावेदकले वादी दावीमा इन्कार रही अदालत समक्ष बयान गरेको र विपक्षी वादीले म उपर लगाएको अभियोग दावी प्रमाणी गर्न कानून बमोजिम प्रमाणमा ग्रहण हुने कुनै पनि प्रमाण पेश गर्न नसकेको अवस्थामा मलाई कसूरदार ठहर्‍याई गरेको सुनसरी जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गर्ने पुनरावेदन अदालत विराटनगरको फैसलामा स्वतन्त्र ठोस र समसाद अंसारी विरुद्ध नेपाल सरकार /नुरसेद मिकरानी विरुद्ध नेपाल सरकार मुद्दा: कर्तव्य ज्यान, ०७०-CR-०१८२/०७०-CR-०६२१ पृष्ठ ११ को ७

विश्वासनीय प्रमाणको अभाव रहेकोले कसूर संकारहीत तवरले पुष्टि हुन नसकेको स्थितिमा आरोपित व्यक्तिले संकाको सुविधा पाई अभियोगबाट उन्मुक्ति पाउने भन्ने समेत फौजदारी न्यायको सिद्धान्त अनुसार र सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित नजिर समेतका आधारमा आरोपित कसूरबाट सफाई पाउ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी समसाद अंसारीको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

म पुनरावेदकलाई कुटपिट गरी म बेहोश अबस्थामा रहेकै बेला मेरो औठाछापसम्म लगाएको उल्लिखित कागज मेरो बयान नहुदा मेरा विरुद्ध प्रमाणयोग्य हुदैन । मौकामा कागज गर्ने व्यक्ति घटनाका प्रत्यक्षदर्शी होइनन् । केवल निज नविन साहको लाश बरामद भई आएपछि म पुनरावेदकले फोन गरी भनेको भन्ने बनी बनाउ र अप्रमाणित भनाइलाई आधारमानी मलाई सजाय गर्न मिल्ने होइन । जाहेरवाला लगायत वस्तुस्थिती मुचुल्काका मानिसहरूले पनि आफूले देखे जानेको व्यहोरा उल्लेख गरिदिएको अवस्था छैन । जाहेरवालाले अन्य व्यक्तिले भनेको कुरा सुनेका आधारमा मेरा विरुद्ध किटानी जाहेरी दिएको अवस्था छ भने वस्तुस्थिती मुचुल्काका विजय तामाङ, शिव शाह, शत्रुधन शाहसमेतले के आधारमा वस्तुस्थिती मुचुल्का लेखाए निजहरू घटनाका प्रत्यक्षदर्ती हुन् होइनन् भन्ने तर्फ पूर्ण रूपमा मौन रहेको छ । म पुनरावेदकले कसैलाई कर्तव्य गरी मारेको छैन । वारदातमा मेरो उपस्थिती वा संलग्नता स्वतन्त्र प्रमाणले पुष्टि गर्न सकेको छैन । वादीले आफ्नो जिकीर शंका रहित तवरले पुष्टि गर्न नसकेको अवस्थामा केवल जाहेरवाला, वस्तुस्थिती मुचुल्का र घटना विवरण कागज गर्ने व्यक्तिहरूको भनाइको हवाला दिई मलाई कसूरदार ठहर्‍याई हदैसम्म सजाय गर्ने गरी भएको फैसला फौजदारी न्यायको मूल्यमान्यता तथा स्वच्छ पूर्णक्षको सिद्धान्त समेतको प्रतिकूल हुँदा बदर गरी सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले यस अदालतमा गरेको पुनरावेदन पत्र ।

नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न कागजातहरूको अध्ययन गरी पुनरावेदक पार्वती श्रेष्ठको तर्फबाट विद्वान् अधिवक्ता श्री तारा देवी खनालले प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीसँग मौकामा बयान गराउदा कुटपीट भएको कुरा निजले अदालतसमक्ष बयान गर्दा उल्लेख गराएको र घटनाको प्रत्यक्षदर्शी कोही नभएको अवस्थामा सो बयानलाई मात्र प्रमाणमा लिई निजलाई दोषी ठहर गर्न मिल्दैन । वारदात हुँदा समेत निज सोह्र वर्ष भन्दा कम देखिएकोले निजको सन्दर्भमा बालवालीका सम्बन्धी ऐन, २०४८ आकर्षित हुनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

उल्लेखित बहस सुनी पुनरावेदन पत्र सहितको मिसिल संलग्न कागजात समेत अध्ययन गरी हेर्दा पुनरावेदन अदालत, विराटनगरबाट भएको फैसला मिलेको छ, छैन?

पुनरावेदक प्रतिवादीहरूको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा प्रतिवादीहरूले नविनकुमार साहलाई मार्ने सल्लाह गरी पिछ्छा गर्दै गई सुनसान र एकान्त स्थलमा घेराउमा पारी कुटपीट गर्दै टेंग्रा खोलामा लगी जोखमी हतियार खुकुरीले पटकपटक प्रहार गरी घोची रोपी कर्तव्य गरेर मारेको पुष्टि हुन आएकोले प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले मुलुकी ऐन, ज्यान सम्बन्धी महलको १ र १३(१) नं. विपरीतको कसूर गरेको देखिँदा प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीलाई ऐ.को १३(१) नं. बमोजिम सजाय हुन माग दावी लिइ अभियोग पत्र दायर भएकोमा अनुसन्धानको क्रममा प्रतिवादीहरूले आरोपित कसूर स्वीकार गरेपनि अदालत समक्ष बयान गर्दा अस्वीकार गरेका छन्। शुरू सुनसरी जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादीहरू नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद ठहरी फैसला भएको रहेछ। सो फैसलामा प्रतिवादीहरूको चित्त नबुझी पुनरावेदन गरेकामा पुनरावेदन अदालत, विराटनगरबाट समेत जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर भएकोमा सो उपर समेत प्रतिवादीहरूको चित्त नबुझी यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखिन्छ।

सो सम्बन्धमा हेर्दा जाहेरी दरखास्तको व्यहोरा, लासजाँच प्रकृति मुचुल्काको व्यहोरा तथा शव परीक्षण प्रतिवेदन समेतबाट मृतकको शरिरमा विभिन्न काटिएको घाउहरू देखिएको र Cause of death is due to hemorrhagic shock as a result of sharp injury to the body भनी उल्लेख भएकोले मृतक नविनकुमार साहको मृत्यु कर्तव्यबाट भएको छ भन्ने कुरामा शंका गर्ने ठाउँ छैन।

अब को कसको कर्तव्यबाट नविनकुमार साहको मृत्यु भएको हो भनी हेर्दा मृतकको दाई जितेन्द्र साहले नुरसेद मिकरानी र समसाद अन्सारीले पहिला निजको आमालाई कुटपीट गर्दा भाईले सम्झाई बुझाई गरेकोले भाईलाई सधै गाली गलौच तथा कुटपीट गरेको र सोही रिसझवीले भाईको ज्यान मारी फ्याँलेको हो भनी किटानी जाहेरी दिएको देखिन्छ। नविन साहलाई मारेको कुरा सोही राति १८०४०१५४४६ नं. को मोवाइलबाट भुवन खत्रीलाई जानकारी गराएको भनी प्रतिवादी नुरसेद मिकरानीले अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा उल्लेख गरेको देखिन्छ। प्रतिवादीहरूलाई प्रहरीले मिति २०६७।७।२६ मा पक्राउ गरी ज्यान मार्न प्रयोग गरेको खुकुरीसमेत सोही दिन प्रतिवादी नुरसेद मिकरानी सुत्ने कोठाबाट बरामद भएको छ। यसको अतिरिक्त घटना विवरण कागज गर्ने दिलकुमार लिम्बुले लेखाइ दिएको कागज, वस्तुस्थिती मुचुल्काका मानिसहरूको

व्यहोरा एवं यी प्रतिवादीहरूले अनुसन्धानको क्रममा गरेको बयान व्यहोराबाट समेत निजहरूले नविनकुमार साहलाई कर्तव्य गरी मारेको देखिन आउँछ।

यी प्रतिवादीहरूले अदालतमा आई बयान गर्दा अनुसन्धानको क्रममा भएको बयान आफ्नो स्वेच्छाले नभई प्रहरीले कुटपीट गरेर गराएको हो भनेको भए पनि सो कुराको पुष्टि गर्न सकेका छैनन्। अदालतमा आई गरेको इन्कारी बयानलाई प्रमाणित गर्न यी प्रतिवादीहरूले आफ्नो साक्षी प्रमाणसमेत पेश गर्न सकेका छैनन्। त्यस्तै वारदातमा प्रयोग भएको खुकुरी बरामद भएको वरामदी मुचुल्कालाई समेत चुनौती दिन नसकी मौखिक रूपमा त्यसलाई अस्वीकार गरेको मात्र देखिन्छ। यसरी पुनरावेदक प्रतिवादीहरूले आफ्नो निर्दोषिताको प्रमाण समेत पुन्याउन नसकेको र कानून बमोजिमको रित पुन्याई तयार पारिएका घटनास्थल मुचुल्का एवम् वरामदी मुचुल्कालाई मौखिक रूपमा खण्डन गरेपनि सो खण्डनलाई आफ्नो साक्षी प्रमाणले पुष्टि गराउन सकेको देखिन आएन। अर्कोतर्फ घटना विवरणका फणिन्द्र साहले प्रतिवादीहरूले नविनकुमार साहलाई धारिलो हतियार प्रहार गरी मारेका हुन् भनी लेखाइ दिएको देखिन्छ भने जाहेरवालाले मेरो लाटो भाईलाई जिस्क्याएको विवादमा मेरो आमासँग झगडा हुँदा कुटपीट समेत गरी भागेका र सोही रिसइवीले प्रतिवादीहरूले खुकुरीले टाउको, कोखा, घाटी लगायतको भागमा प्रहार गरी विभत्स तरिकाले काटी कर्तव्य गरी मारी खोलामा फ्याँलेका हुन् भनी वादी नेपाल सरकारको अभियोग दावीलाई पुष्टि हुने गरी बकपत्र गरिदिएको देखिन्छ। यसरी जाहेरवाला र घटना विवरणका मानिसको अदालत समक्ष भएको बकपत्र, हत्यामा प्रयोग भएको खुकुरी, प्रतिवादी नुरसेदको सुत्ने ठाउँबाट बरामद हुनु र अनुसन्धानका क्रममा भएका घटना विवरण कागज समेतबाट यी प्रतिवादीहरूले नै आफ्नो पूर्व रिसइवीले विभत्स तरिकाले हत्या गरेपश्चात् अपराध लुकाउनका लागि लाशलाई खोलामा फ्याँलेको देखिँदा नियोजितरूपले अपराध घटाएको प्रमाणित हुन आउँछ।

जहाँसम्म यी प्रतिवादीहरू वारदात हुँदाका बखत नाबालक थिए भन्ने कुराको पुनरावेदन जिकिर छ सो तर्फ हेर्दा पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।२।२३ को आदेशानुसार वि.पि. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान धरानबाट यी प्रतिवादीहरूको उमेर परीक्षण हुँदा मिति २०६९।६।११ को सो अस्पतालको प्रतिवेदन अनुसार प्रतिवादी समसाद अन्सारीको उमेर १९ देखि २० वर्षको देखिएको छ भने नुरसेद मिकरानीको उमेर १८ देखि १९ वर्षको देखिएको छ। अर्थात् मिति २०६७।७।२५ को वारदातका बखत प्रतिवादी समसाद अन्सारी १७ वर्षको देखिन्छन् भने अर्का प्रतिवादी नुरसेद मिकरानी १६ वर्षको भई सबालक नै देखिएका छन्। यसरी प्रतिवादीहरू सबालक देखिँदै योजनाबद्ध रूपले घातक हतियार प्रहार गरी विभत्स तरिकाले ज्यान मारी खोलामा

फ्याँलेको देखिएकाले निजहरूलाई सर्वस्व सहित जन्म कैद ठहर गरेको शुरू फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला अन्यथा हुने अवस्था देखिएन ।

तसर्थ, माथि विवेचित आधार कारणहरूबाट प्रतिवादीहरू समसाद अन्सारी र नुरसेद मिकरानीलाई सर्वस्वसहित जन्मकैद हुने ठहर्‍याई भएको सुनसरी जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर हुने ठहर्‍याई भएको पुनरावेदन अदालत विराटनगरको मिति २०६९।९।१२ को फैसला सदर हुने ठहर्छ, पुनरावेदकहरूको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । पुनरावेदन दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु ।

न्यायाधीश

शाखा अधिकृत: रामु शर्मा

कम्प्युटर अपरेटर: सुदर्शनप्रसाद आचार्य

इति सम्बत् २०७२ साल मंसीर १७ गते रोज ५ शुभम् -----